

Ово кривично дело постојало би и онда ако би оптужени преиначио на исти начин коју службену исправу свог предузећа односно исправу коју је издало друго службено лице. Исто тако оптужени би извршио ово кривично дело а не фалсификовање у службеној дужности да је у службеној дужности направио лажну исправу у смислу кривичног дела материјалног фалсификовања из чл. 306, ако би на пример на њу ставио потпис другог службеног лица без овлашћења и без одобрења за ово, уколико би постојали и остали елементи овог кривичног дела.

Закључак: службено лице чини кривично дело фалсификовања у службеној дужности само онда ако начини или омогући прављење службене исправе са неистинитом садржином у смислу чл. 319. У свим осталим случајевима фалсификовања исправе од стране службеног лица, постоје кривична дела фалсификовања исправе из главе кривичних дела против јавног реда и правног саобраћаја, сем ако у радњи учиниоца не постоји које друго кривично дело против службене дужности. Околност пак што је у питању службено лице и што је дело извршено за време службене дужности, може утицати само код одмеравања казне.

Др. Јанко Ђ. Татовић

УПОТРЕБА ЛАЖНЕ ИСПРАВЕ

Оптужени је употребио службену исправу са неистинитом садржином, сачињену од стране службеног лица у службеној дужности. Првостепени суд је нашао да у радњи службеног лица постоји кривично дело фалсификовања у службеној дужности из чл. 319 Кривичног законика, а у радњи оптуженог, о коме је овде реч, кривично дело употребе лажне исправе из чл. 306 Кривичног законика. Оптужени је уложио жалбу вишем суду истичући да је „првостепени суд повредио кривични закон када је његову радњу квалификовао као кривично дело фалсификовања исправе из чл. 306, ст. 3, Кривичног законика. Виши суд је уважио жалбу оптуженог и у пресуди поводом овог случаја донео следећи закључак:

„(1) За постојање кривичног дела из чл. 306 Кривичног законика потребно је да се ради о лажној исправи или о преиначењу праве исправе. Лажна је исправа она која не потиче од лица које је на њој назначено као издавалац, а преиначена исправа она, на којој је неовлашћено битно измењен њен садржај, или потпис издаваоца или обоје. (2) Прављење односно употреба праве исправе, али са неистинитим садржајем, инкриминисано је само у одређеним случајевима као самостално кривично дело (чл. 319, 308, ст. 2, 309 Кривичног законика). (3) Ваљ ових случајева употреба праве исправе са неистинитим садржајем може ући само у састав ког другог кривичног дела (на пример преваре).“

Образложење: „Првостепени суд је правилно радњу службеног лица означио као кривично дело фалсификовања службене исправе из чл. 319, ст. 1. Међутим суд је погрешно узео да се у делатности оптуженог (о коме је овде реч), што је употребио такву исправу, стичу елементи кривичног дела из чл. 306. Кривично дело из овог члана постоји међутим само онда ако неко направи лажну исправу или преиначи праву исправу или ако лажну односно преиначену исправу употребио као праву. У конкретном случају првостепени суд је узео да је оптужени лажну исправу употребио као праву. Али је он испустио из вида да је лажна исправа по закону само она која не потиче од лица које је на њој означено као издавалац. Пошто у овом случају исправа потиче од лица које је на њој означено као издавалац, она се не може сматрати као лажна већ као права исправа. То није ни преиначена исправа, јер се као таква може сматрати само она на којој је неовлашћено битно измењен или садржај исправе или потпис издаваоца исправе или обоје, што у овом случају не постоји. Како пак исправа коју је оптужени употребио није ни лажна ни преиначена у реченом смислу, то у радњи оптуженог не може постојати кривично дело из чл. 306. Прављење или употреба праве исправе са неистинитом садржином сматра се пак као кривично дело само у одређеним случајевима, и то ако је учинилац службено лице — чл. 319, ако је у питању издавање и употреба лажног лекарског или ветеринарског уверења — чл. 309, и употреба исправе неистините садржине у смислу чл. 308 Кривичног законика. Ван ових случајева употреба исправе са неистинитом садржином може бити само средство за извршење ког другог кривичног дела, на пример преваре. Отуда у радњи оптуженог не може постојати ни са овог гледишта кривично дело употребе лажне исправе из чл. 306.“

(Пресуда Врховног суда НР Хрватске од 3 јуна 1953, Кж 724/53, — *Наша законитост*, 1954, бр. 1, стр. 38—39.)

Закључак и образложење у пресуди одговарају постојећим законским прописима о кривичним делима фалсификовања исправа. Једино што би се могло дискутовати о схватању суда да се исправа настала извршењем кривичних дела из чл. 319, 308 и 309 Кривичног законика не може уопште сматрати као лажна исправа у смислу чл. 306 Кривичног законика, већ као (права) исправа са неистинитом садржином. Али без обзира на ово разликовање појма „лажне исправе“ и „исправе са неистинитом садржином“, потребно је подвући мишљење суда да употреба исправе произашле из кривичног дела из чл. 319 Кривичног законика од стране ког другог лица, не може претстављати кривично дело ни из чл. 319 ст. 2 ни из чл. 306 Кривичног законика. Лице које је такву исправу употребило може одговарати само за неко друго кривично

дело, уколико у његовој радњи постоје елементи тог кривичног дела. Ако пак у таквој употреби нема елемената ког другог кривичног дела, оно не може одговарати ни по једном пропису о кривичним делима фалсификовања исправа.

Међутим, баш у овом лежи проблем и у вези са овим могу настати извесне дискусије. Претпоставимо да неко лице употреби школску сведоџбу са неистинитом садржином коју му је издало службено лице у вршењу службене дужности. Службено лице ће одговарати за кривично дело из чл. 319. Друго лице које је ту исправу употребило, не може одговарати по чл. 319, ст. 3, а по горњем мишљењу суда ни по чл. 306. Употреба овакве исправе не мора увек претстављати превару ни неко друго кривично дело из Кривичног законика. У том случају, лице које је исправу употребило, за саму употребу такве исправе не би уопште могло кривично одговарати. Стварно поставља се питање какву би одлуку суд донео у таквом случају. Постоје два решења.

Прво решење би било да суд под „лажном исправом“ схвати сваку исправу насталу из извршења ма ког кривичног дела фалсификовања исправе, па према томе и из извршења кривичног дела из чл. 319. У овом случају, друго лице које за употребу такве исправе не може одговарати по чл. 319, ст. 3, одговарало би по основном кривичном делу фалсификовања исправе, тј. по чл. 306. Мада ово решење није нелогично, ипак изгледа да оно не одговара смислу постојећих законских прописа по овом питању. То произилази и из закључака и образложења поменуте пресуде. Друго решење би било да друго лице које употреби такву исправу, не би могло одговарати за саму употребу, уколико у томе не постоје елементи ког другог кривичног дела, сем што би могло одговарати за потстрекавање односно помагање при извршењу кривичног дела из чл. 319, уколико би постојали остали услови за одговорност потстрекача односно помагача.

Прво решење је више логично али не одговара данашњој формулацији одговарајућих законских прописа. Друго решење више одговара постојећим законским прописима али је необично. Нарочито ако се код лица, које је такву исправу употребило, не стекну сви потребни услови за одговорност потстрекача односно помагача. Најбоље решење би било ако би се у члану 306 додао нов став, у коме би се предвидео случај употребе од стране другог лица исправе са неистинитом садржином (у смислу чл. 319), или ако би се законски протумачио израз „лажне исправе“ у том смислу да обухвата све исправе настале извршењем ма ког кривичног дела фалсификовања исправа.

Др. Јанко Ђ. Таховић